

Sygn. akt: III AUa 208/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Szczepaniak-Cicha

Sędziowie: SSA Lucyna Guderska

SSO del. Beata Michalska (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Przemysław Trębacz

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2013 r. w Łodzi

sprawy **Ł. F.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w W.**

o wysokość podstawy wymiaru składki,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 14 listopada 2012 r., sygn. akt: V U 539/12;

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 208/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 18 stycznia 2012r. , nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne Ł. F. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej jest nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia i określił wysokość składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne za okres od maja do czerwca 2006r., od sierpnia 2006r. do sierpnia 2007r. Kolejną decyzją z tej samej daty, numer (...), organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca, jako płatnik składek, zobowiązany jest do opłacania składek na Fundusz Pracy za wskazany wyżej okres oraz określił wysokość tych składek za poszczególne miesiące. Ponadto w tym samym dniu została wydana decyzja nr UBS/2326/2011 stwierdzająca, że Ł. F. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia , w okresie od 20 maja 2006 r. do 30 czerwca 2006 r. oraz od 01 sierpnia 2006 r. do 19 sierpnia 2007 r. , jak też nie podlega z powyższego tytułu obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od 15 do 19 maja 2006 r. oraz od 01 do 31 lipca 2006 r.

Wnioskodawca wniósł odwołanie od decyzji nr UBS/2326/1/2011 i UBS/2326 / 2/2011 podnosząc, iż z uwagi na fakt, że korespondencja nie została wysłana na adres, pod którym obecnie przebywa, nie miał możliwości zachowania 30-dniowego terminu na jego wniesienie. Nadto wnioskodawca podniósł, że organ rentowy bezzasadnie naliczył wysokość obciążających go składek na ubezpieczenie społeczne, przyjmując, jako podstawę ich wymiaru, kwotę nie niższą niż

60% kwoty przeciętnego wynagrodzenia. Zdaniem skarżącego, ZUS winien przyjąć, jako podstawę wymiaru składek, kwotę nie niższą niż 30% minimalnego wynagrodzenia, albowiem odwołujący prowadził działalność gospodarczą po raz pierwszy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o odrzucenie odwołania, jako wniesionego po terminie, ewentualnie jego oddalenie. W uzasadnieniu swojego stanowiska ZUS podnosił, że ubezpieczony początkowo złożył dokumenty zgłoszeniowe i rozliczeniowe z wykazanim kodem tytułu ubezpieczeń 0510, tj. dotyczącym osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, dla których podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Korekta dokumentów została złożona dopiero 8 marca 2012r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z 14 listopada 2012r., w sprawie VU 539/12 zmienił zaskarżoną decyzję nr UBS/2326/1/2011 i ustalił, że odwołujący w okresie wskazanym w decyzji podlegał ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia (pkt 1 wyroku). Oddalił odwołanie od decyzji nr UBS/2326/2/2011 (pkt 2).

Powyższe orzeczenie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i prawne:

Wnioskodawca Ł. F.,ur. (...), prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą w zakresie usług budowlanych w okresie od 15 maja 2006r. do 20 sierpnia 2007r. Sąd niespornie ustalił, że była to jego pierwsza działalność gospodarcza . Ponadto odwołujący został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych z tytułu zawartej umowy o pracę od 25 października 2005r. do 20 maja 2006r. oraz z tytułu umowy zlecenia od 19 czerwca 2006r. do 31 sierpnia 2006r. i ponownie jako pracownik – od 1 września 2006r. do 17 lipca 2007r. i od 20 sierpnia 2007r. do 20 czerwca 2008r. W spornym okresie odwołujący, jako prowadzący działalność gospodarczą, był zgłoszony tylko do ubezpieczenia zdrowotnego. Dokumenty zgłoszeniowe i rozliczeniowe składał z wykazanim kodem tytułu ubezpieczeń 0510, czyli jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Jak ustalił Sąd Okręgowy, za miesiące czerwiec i sierpień 2006r. płatnik wskazał podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie niższe niż obowiązujące z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej oraz od sierpnia 2006r. do lipca 2007r. pracodawca wykazał za odwołującego podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne niższe niż kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę . Decyzją z 18 stycznia 2012r., numer (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. stwierdził, że Ł. F. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia , w okresie od 20 maja 2006 r. do 30 czerwca 2006 r. oraz od 01 sierpnia 2006 r. do 19 sierpnia 2007 r. oraz, że nie podlega z powyższego tytułu obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od 15 do 19 maja 2006 r. oraz od 01 do 31 lipca 2006 r. Od tej decyzji nie zostało wniesione odwołanie.

Sąd Okręgowy podkreślił, że ubezpieczony nie kwestionuje faktu objęcia go ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w okresach wskazanych w decyzjach, a jedynie fakt bezzasadnego, w jego ocenie, naliczenia wysokości obciążających go składek na to ubezpieczenie z uwzględnieniem w podstawie ich wymiaru kwoty nie niższej niż 60% przeciętnego wynagrodzenia. Zdaniem skarżącego , ZUS winien przyjąć, jako podstawę ich wymiaru, kwotę nie niższą niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia, albowiem Ł. F. prowadził działalność gospodarczą po raz pierwszy. Sąd I instancji powołał treść art. 9 ust. 1a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych(Dz.U. Nr 137, poz. 887), zgodnie z którym ubezpieczeni wymienieni w ust. 1, których podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe m.in. z tytułu stosunku pracy w przeliczeniu na okres miesiąca jest niższa od określonej w art. 18 ust. 4 pkt 5a, podlegają również obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów (...). Ponadto zgodnie z art. 9 ust. 2a ustawy osoba

prowadząca jednocześnie pozarolniczą działalność podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu tej działalności, jeżeli z tytułu wykonywania umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (...) podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe jest niższa od obowiązującej tę osobę najniższej podstawy wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność. Jednocześnie Sąd Okręgowy uznał, że przy ustalaniu podstawy wymiaru składek ZUS błędnie zastosował wobec wnioskodawcy przepis art. 18 ust.8 ustawy, zgodnie z którym podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. ZUS winien zastosować przepis art.18a ust. 1 ustawy, stanowiący, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1, w okresie pierwszych 24 miesięcy kalendarzowych od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia. Sąd Okręgowy podkreślił, że wnioskodawca przed zarejestrowaniem działalności gospodarczej nie prowadził żadnej innej, nie zachodzą również w stosunku do niego przesłanki skutkujące koniecznością wyłączenia wobec niego możliwości zastosowania stawki preferencyjnej.

Sąd Okręgowy badał dodatkowo okoliczności wniesienia odwołania po terminie. Ustalił, że zaskarżone decyzje o nr: (...)i (...)zostały odebrane w dniu 24.01.2012r. przez ojca wnioskodawcy M. F., który przekazał je wnioskodawcy dopiero w miesiącu marcu 2012 roku. Zostały wysłane na adres podany na zgłoszeniu jako płatnika składek, jako adres do korespondencji tj. ul. (...) nr lok. (...)w miejscowości M.. Pod adresem tym znajduje się mieszkanie będące własnością rodziców Ł. F., w którym wnioskodawca zamieszkiwał do 2009 roku, a do chwili obecnej jest w nim zameldowany na pobyt stały. Jak ustalił Sąd I instancji, począwszy od połowy 2010 roku wnioskodawca mieszka u swojej konkubiny w K. przy ul. (...) i pod tym adresem odbiera korespondencję. Wnioskodawca odwiedza rodziców raz na dwa miesiące i wtedy odbiera korespondencję nadesłaną do niego na adres w M.. W rezultacie poczynionych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca wniósł odwołanie z zachowaniem 30-dniowego terminu określonego w art. 477⁽⁹⁾ § 1. k.p.c przy uwzględnieniu, że odebrał przesyłkę w marcu 2012r., a odwołanie wniósł 16 marca 2012r.

Sąd Okręgowy na podstawie art. art. 477¹⁴§ 2 k.p.c, zmienił zaskarżoną decyzję z 18 stycznia 2012 roku o nr (...) i orzekł, jak w punkcie 1 sentencji wyroku. Jednocześnie Sąd uznał, iż powyższy przepis art.18a ust 6 pkt 1 ustawy nie ma zastosowania do ustalania podstawy wymiaru składek na Fundusz Pracy, albowiem kwestię tę reguluje przepis art. 104 ustawy z 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia, zgodnie z którym obowiązkowe składki na Fundusz Pracy, ustalone od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy systemowej, wynoszących w przeliczeniu na okres miesiąca, co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę. W konsekwencji oddalono odwołanie od decyzji nr UBS/2326/2/2011, uznając je za niezasadne.

Apelację od wyroku wniósł w terminie organ rentowy, zaskarżając wyrok w części obejmującej rozstrzygnięcie o podleganiu odwołującego ubezpieczeniom społecznym, jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność, dla której podstawa wymiaru składek na te ubezpieczenia stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia (pkt 1 sentencji wyroku). Apelujący zarzucił rozstrzygnięciu naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 476 § 2 k.p.c. w związku z art. 477⁽¹⁴⁾§ 2 k.p.c. poprzez wydanie orzeczenia o treści wykraczającej poza zakres zaskarżonej decyzji i sprzecznego z rozstrzygnięciem innej, prawomocnej decyzji organu rentowego. W uzasadnieniu apelujący wskazał, że decyzja nr (...), zmieniona zaskarżonym wyrokiem, stwierdzała wysokość kwot podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne odwołującego, jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, obowiązującą w poszczególnych miesiącach od maja 2006 r. do sierpnia 2007 r. W ocenie apelującego, przedmiotem spornej decyzji nie było rozstrzygnięcie o podleganiu ubezpieczeniom społecznym odwołującego się w w/wym. okresie, ponieważ kwestia ta została rozstrzygnięta, wraz ustaleniem 60 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia jako podstawy wymiaru składek, prawomocną decyzją o nr UBS/2326/2011. Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, że od tej ostatniej decyzji nie zostało wniesione odwołanie. Apelujący podkreślił, że treść zaskarżonej decyzji wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania i orzeczenia sądu ubezpieczeń społecznych i poza kognicją sądu ubezpieczeń społecznych pozostaje rozstrzygnięcie o żądaniach, które nie były przedmiotem zaskarżonej decyzji. Tym bardziej dotyczy to praw i obowiązków ubezpieczonego stwierdzonych

w prawomocnej decyzji organu, jako że sąd ubezpieczeń społecznych nie jest uprawniony do zmiany takiej decyzji. W uzasadnieniu tego stanowiska powołano orzecznictwo Sądu Najwyższego: postanowienie SN z 13.05.1999 r. sygn. akt I UZ 52/99 (OSNP 2000/15/601), wyrok SN z 29.01.2008 r. sygn. akt I UK 173/07 (OSNP 2009/5-6/78), wyrok SN z 02.02. 2012 r. sygn. akt HUK 118/11 (LEX). Zdaniem organu rentowego, przedmiot rozstrzygnięcia mógł dotyczyć tylko kwot podstawy wymiaru składek za poszczególne miesiące okresu ubezpieczenia. Natomiast rozstrzygnięcie o podleganiu odwołującego ubezpieczeniom społecznym z podstawą wymiaru składek odpowiadającej 30 % minimalnego wynagrodzenia należy uznać w niniejszej sprawie za niedopuszczalne, jako wykraczające poza przedmiot zaskarżonej decyzji. Orzeczenie takie albowiem dotyczy w istocie decyzji nr (...), od jakiej nie zostało wniesione odwołanie . W konkluzji apelujący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i umorzenie w tym zakresie postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie , a podniesione zarzuty naruszenia prawa procesowego pozostają bez wpływu na ocenę prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

W kontekście podniesionych w apelacji argumentów zasadnicze znaczenie w sprawie ma ustalenie przedmiotu trzech decyzji ZUS z 18 stycznia 2012r., z których dwie zostały zaskarżone przez Ł. F., a jedna stała się prawomocna po upływie 30 dni od jej doręczenia. W pierwszej kolejności należy zauważyć, że ZUS wszczął postępowanie w niniejszej sprawie w związku z ujawnieniem nieprawidłowości w zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Jak ustalono w sprawie niespornie , odwołujący prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą od 15 maja 2006r. do 20 sierpnia 2007r. Ponadto odwołujący został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych z tytułu zawartej umowy o pracę od 25 października 2005r. do 20 maja 2006r. oraz z tytułu umowy zlecenia od 19 czerwca 2006r. do 31 sierpnia 2006r. i jako pracownik – od 1 września 2006r. do 17 lipca 2007r. i od 20 sierpnia 2007r. do 20 czerwca 2008r. Doszło zatem do zbiegu tytułów ubezpieczenia, a przeprowadzone postępowanie wyjaśniające ZUS ujawniło, że w spornym okresie od 20 maja do 30 czerwca 2006r. oraz od 1 sierpnia 2006r. do 19 sierpnia 2007r., odwołujący nie mógł być wyłączony z obowiązkowych ubezpieczeń z tytułu działalności gospodarczej , ponieważ dochód osiągnięty z umowy zlecenia w czerwcu i sierpniu 2006r. (za wcześniejszy okres w ogóle nie było drugiego tytułu ubezpieczenia), przyjęty za podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie, był niższy od obowiązującej podstawy wymiaru składek z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej . Nadto dochód z tytułu umowy o pracę od 1 września 2006r. do sierpnia 2007r. był niższy niż minimalne wynagrodzenie obowiązujące w danym roku kalendarzowym . W rezultacie poczynionych ustaleń ZUS wydał tego samego dnia trzy decyzje, w tym nr (...) ustalającą: okres podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej (ustęp pierwszy decyzji) oraz okres niepodlegania takiemu ubezpieczeniu (ustęp drugi) oraz dwie kolejne decyzje - nr (...)i (...) określające podstawę wymiaru składek i ich wysokość w okresach wskazanych w decyzji ustalającej okres podlegania ubezpieczeniom z tytułu działalności gospodarczej. W rezultacie przedmiotem decyzji nr (...) było ustalenie samego faktu i okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Podstawą jej wydania był art.83 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887), zgodnie z którym zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności zgłaszania do ubezpieczeń społecznych oraz przebiegu ubezpieczeń. Natomiast dwie kolejne decyzje miały za przedmiot ustalanie wymiaru składek (art.83 ust.1 pkt 3 ustawy). Odwołujący nie zaskarżył decyzji ustalającej przebieg ubezpieczenia, ponieważ nie kwestionował faktu objęcia go w spornym okresie obowiązkowo ubezpieczeniem społecznym z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej. Niesporny był zatem zarówno ustalony tytuł ubezpieczenia , jak też okres podlegania temu ubezpieczeniu. Odwołujący nie zgodził się natomiast z wyliczeniem należnych składek na ubezpieczenie z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej ustalonych od podstawy wymiaru składek nie niższej niż 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. A zatem istotą odwołania i przedmiotem sporu w niniejszej sprawie, wbrew zarzutom apelującego, była wysokość należnych składek na ubezpieczenie społeczne , a nie okres czy tytuł do ubezpieczenia. Te elementy, zgodnie z art.83 ust.1 pkt 3 ustawy systemowej, podlegają rozpoznaniu przez ZUS w trybie decyzji , której przedmiotem jest ustalenie wysokości składek . W rezultacie chybiony jest zarzut apelującego, iż Sąd I instancji wydał rozstrzygnięcie o treści wykraczającej

poza zakres zaskarżonej decyzji, pozostające dodatkowo w sprzeczności z inną prawomocną decyzją, czym naruszył art. 476§2 k.p.c. w związku z art.477⁽¹⁴⁾§2 k.p.c. Zgodnie z powołanym przez apelującego art. 476§2 pkt 1 k.p.c. przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych, dotyczących ubezpieczeń społecznych (...). Istotą rozstrzygnięcia Sądu I instancji jest ustalenie wymiaru należnych składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości innej niż to przyjął ZUS w zaskarżonej decyzji , a zatem dotyczy ono wyłącznie wysokości składek i dlatego chybiony jest zarzut apelującego ,że takie rozstrzygnięcie wykracza poza przedmiot zmienionej decyzji. Niezbyt precyzyjny zapis w sentencji wyroku, który bez znajomości przedmiotu sporu mógłby nasuwać wątpliwości co do tego , czy Sąd Okręgowy nie dokonał ustaleń w zakresie prawomocnej decyzji nr (...), nie może mieć decydującego znaczenia dla oceny prawidłowości zaskarżonego wyroku. Zarówno bowiem z treści odwołania, jak i z uzasadnienie rozstrzygnięcia Sądu I instancji wynika w sposób nie budzący wątpliwości ,że dotyczy ono zmiany w zakresie wysokości należnych składek na ubezpieczenie społeczne. Za takim stanowiskiem przemawia też fakt, że zaskarżony wyrok w żadnej części nie narusza postanowień prawomocnej decyzji – ani odnośnie wskazanych okresów podlegania ubezpieczeniom społecznym, ani też co do ustalonego tytułu podlegania tym ubezpieczeniom (z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej) – co było przedmiotem decyzji wydanej w oparciu o art.83 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy systemowej. Przy ocenie prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu I instancji Sąd Apelacyjny pominął obszerne rozważania dotyczące uwzględnienia odwołania wniesionego po upływie terminu i okoliczności uzasadniających przywrócenie terminu do wniesienia odwołania , jako nie będące przedmiotem zarzutów apelacyjnych. Nie było też kwestionowanym przez skarżącego ustalenie Sądu Okręgowego co do tego ,że odwołujący spełnia przesłanki z art.18a ustawy systemowej, ponieważ należy do kręgu osób , które rozpoczęły wykonywanie działalności gospodarczej i ma prawo w okresie pierwszych 24 miesięcy kalendarzowych do zadeklarowania kwoty będącej podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne nie niższej niż 30% minimalnego wynagrodzenia.

W rezultacie zaskarżony wyrok uznano za prawidłowy , zgodny z ustalonym stanem faktycznym, jak też niesprzeczny z obowiązującymi przepisami prawa i na podstawie art.385 k.p.c. oddalono apelację organu rentowego, jako pozbawioną uzasadnionych podstaw .